

Gündelik: Awtobusda

Category: Kitapcy, Psihologiýa, Ýatlamalar

написано kitapcy | 26 январа, 2025

Gündelik: Awtobusda AWTOBUSDA

Şu gün awtobusda baryarkam bir zat ünsüme düşdi (köpüň içinde bolsaň, kän zat ünsüne düşýär).

Adatça awtobusyň ýolagçysy gaty az bolmasa oturjagam bolamok welin, ýadawrak bolamsoň yzrakdaky boş oturgyçlaryň birine lampa özümi goýberdim. Awtobus Büzmeýiniň içinde köp säginýär. Şonuň üçin şäherden çykmanka dolaňkyrlady. Onýança-da ýetmişe golaýlan bir rus daýzasy mündi. Şol wagt telefonyma jaň gelensoň, bir elim telefonda, bir elim bilenem onuň ýeňinden çekip, oturan ýerimi ümledim we ýerinden turdum. Daýza hoşallyk bildirip, ýerime geçip oturdy. Asyl öňümde-de orta ýaşan bir türkmen aýaly duran eken-ä!.. Men gelen jaňa başagaý hem ünsüm-pikirim başga ýerde bolansoň, ony görmändirinem. Rus daýzasyna ýer berenimi gören ol aýal ot alady. Ol ýeňimden çekip, meni utandyrjak boldy:

– Ors görseňiz-ä ýer berýäňiz, öz türkmeniňizem görmezlige salýaňyz, utançsyz bihaýa!

Men telefonda gürleşip duramsoň, ony eşitmezlige saljak boldum welin, teý bolmady. Zol hüňürdäp duran aýala:

– Aýal dogan, siziňki dogry bolmagam mümkin. Ýöne men-ä sizi görmändirinem, bagyşlaň! – diýdim.

Şundan soňam iňirdisi ýatmadyk aýaly eşitmezlige salyp durmakdan gowusy bolmady...

Kän wagtam geçmedi. Ýaňky gatyrganan aýal birki duralgadan soň düşüp gitdi. Düşüp baryarka-da maňa ýigrenç bilen gaňrylyp seredişini bir görsediňiz.

Ýene birki duralgadan soň rus daýzasy-da düşdi. Büzmeýinden çykýança awtobus boşap galdy. Aýalyň hüňürdäni biderek boldy. Barmaly menzilime ýetemde menem düşüp galaryn. Awtobus bolsa bir dolup-bir boşap şol öňki marşruty bilen gatnar ýörer...

Durmuşyň şol awtobusdan näme tapawudy bar. Adamlar bir salymdan boşap galjak we hiç kime-de gerek däl boljak biderek zatlar üçin birek-biregiň göwnüne degşip ýörler...

Bärde ýene bir ünsüňizi çekmek isleýän zadym bar. Olam – meniň rus daýzasyna ýer bermegim onuň milletine bolan aýratyn sylagymyň barlygy ýa ýoklugy bilen baglanyşykly däldi. Ildeşlerimiz, gynansak-da, entegem milletparazlyk, tireparazlyk ýaly dar galyply pikirlerinden saplanyp bilenoklar. Biz haýsydyr bir millet bolmazdan ötri adam mertebesiniň deňine ýetjek, adama hormat goýmagy öwrenjek, ADAM boljak bolmaly. Bilip-bilmezden garşyňdaky duran adamyň başga bir adama eden ýagşylygyndan «maňa nämüçin etmedi» diýen ýaly birtaraply ýalňys netije çykarmak nämä gerek. Diňe öz seredýän penjiresiniň ululygynda görýän zatlaryna umuman hemme zat babatda baha kesip, hemmelerden öýke-kineli gezip ýören adamlarynyň birnäçesini tanaýaryn.

Biziň ildeşlerimiziň özi birtöwra. Hakykatdanam nägilelik bildirmeli, hak-hukuklaryny talap etmeli, birek-biregiň arkasynda durmaly ýerlerde demlerinem çykaryp bilenoklar. A haçanda birek-birege topulmaga, aýagyndan aslyşmaga, dawa-jenjel etmäge sähel bahana tapylan ýerinde-de, biri-birleriniň etini iýäýjek bolýarlar. Birek-birege hakyny gidermek beýlede dursun, oňarsa biri-birleriniň hakyny iýermen.

Şäherde işlerimi bitirenden soň ýene yzyma – Büzmeýine gaýtdym. Gaýdyşyn münenimdäki awtobus ýaş oğlanlardan doly. Olaryň birem özünden bilip ýaşy ula ýer berjek däl. Iki sanysyny «tur, özüňden ula ýer bermeli!» diýip turuzdym. Olar maňa ýer bermelidir öýdüp «bor, bor, agam» diýip zompa turdular. «Häzir biz düşjekdik...» diýendigine garamazdan altmyşa ser uran iki sany ýaşulyny turan ýigdekçeleriniň ýerinde oturtdym.

Oturan oğlanlaryň hemmesiniň elinde-de şapbat ýaly telefon. Kimsi internet üsti bilen tanşyna hat ýazýar, kimsi oýun oýnaýar... Garaz wirtual dünýäniň daşardan üzňe özboluşly başagaýlygy. Käbiriniň elinde telefon ýogam bolsa, dik durup barýan ululara ýer bermeli bolar öýdüp uklansyran bolýar. Ýazyjymyz Serdar Ataýew öňräk edil şular ýaly etýudy

suratlandyryp bir hekaýa ýazypdy öýdýän. Diňe ýazyjy däl, ökde suratkeş bolsaňam, edil şu görnüşden täsin sungat eserini çykarsa bolardy.

Büzmeýin-Aşgabat-Büzmeýin.

Sişenbe, 14.03.2023 ý. 11:30-14:00.

* * *

Ýazgyny goýamdan soň pikirini bilmek üçin şahyr Oguljemal Çaryýewa ugratdym. Ol muny okap şeýle seslenme ýazypdyr:

«Bular ýaly waka kän duşýarys. Birini gürrüň bereýin. Bir gezek bir garryja zenan dik dur, ýanynda-da telefon oýnap oturan gyz. Başga oturgyçda-da ýaşuly adamlar. Adamlar ol gyzdandan daýza ýer bermegi soradylar. Ol «diýýäňizmi» hem diýenok.

Şol wagt gyzdandan iki oturgyç yzda oturan 50 ýaşlarynda bir erkek adam pişşegine söýenip ýerinden turdy, «gel, daýza, men ýerimi bereýin, men bular ýaly wakalary kän göremsöň, awtobusda durmagy öwrendim» diýdi. Ol adamyň bir aýagy dyzyndan aşagy ýokdy. Edep barada orsy-türkmeni ýok, ýer berseň gowy. Käte bizem duşýas, eliň ýükli durkaň ýer bermän oturan adamlar senden näçe ýaş kiçä tarsa turup ýer berýän halatyna, şolaryň aglabasam başga milletden. Ol zenan hem şolar ýaly zady kän gören bolmaly. Sen ony görmedigem bolsaň, ilçilikde şolar ýaly edýänleriň bar bolany üçin aýdýan bolmagy ahmal. Tema gowy, ýöne bu meseläni-psihologiýamyzy özgertmek üçin ýene 100, belki 1000 ýyl gerek bolar».

14.03.2023 ý. 16:30. Ýatlamalar